

VLAAMSE COMMISSIE ONROEREND ERFGOED

ADVIES VCOE 2018|084 VAN 13 DECEMBER 2018

OVER DE VOORLOPIGE BESCHERMING ALS MONUMENT VAN HET PROVINCIEHUIS IN GENT, NAAR AANLEIDING VAN DE ADVIESVRAAG VAN MINISTER GEERT BOURGEOIS VAN 23 OKTOBER 2018

De Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, rechtsgeldig samengesteld, brengt op 13 december 2018 volgend advies uit:

1. De VCOE ontving op 23 oktober 2018 een adviesvraag van Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering en minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de voorlopige bescherming als monument van het provinciehuis, gelegen Gouvernmentstraat 1, Jodenstraat 1 en Henegouwenstraat 48 te Gent. De commissie spreekt zich in voorliggend advies uit over de documenten in het kader van de voorlopige bescherming, met name: (a) het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming, (b) de fotoregistratie, (c) het afbakeningsplan, (d) de lijst van cultuuroederen en (e) het beschermingsvoorstel.
2. Artikel 1 van het ministerieel besluit legt de bescherming van het provinciehuis als monument vast en verwijst naar het afbakeningsplan, de fotoregistratie en de lijst met cultuuroederen die als bijlagen bij het beschermingsbesluit werden gevoegd.

De commissie stelt vast dat een aantal foto's ontbreken of dat de beschreven elementen niet goed zichtbaar zijn in de fotoregistratie. Ze verwijst hiervoor onder meer naar de bewaarde vloer van rode en beige tegels in een decoratief patroon op de tweede verdieping van de vleugel aan de Gouvernmentstraat, de kleine voorkoer aan de Jodenstraat, de figuratieve reliëfs aan het inkomportaal in de gevel aan de binnenplaats, de basreliëfs op de blinde muur aan de zijde van het François Laurentplein en het gipsen beeld van een jonge vrouw met vlechten en een visserssloep (cultuuroed 8).

3. Artikel 2 van het ministerieel besluit verwijst naar de architecturale, artistieke, stedenbouwkundige, historische en archeologische erfwaarden die de bescherming als monument verantwoorden.

De commissie betreurt dat een architectuurkritische benadering ontbreekt. In het beschermingsdossier wordt het provinciehuis bestempeld als modern classicisme en wordt het vergeleken met gebouwen zoals de Gentse Boekentoren en de casinogebouwen van Knokke en Oostende. De commissie meent dat er duidelijke verschillen zijn in kwaliteit tussen deze voorbeelden. De aangewende stijl van het provinciehuis is volgens de commissie eerder twijfelend, een beetje historiserend, een beetje vereenvoudigd qua ornamentiek, een beetje 'modern', met een betonstructuur achter gevels die dit niet doen vermoeden. Op basis van deze argumenten acht de commissie de architecturale erfgoedwaarde eerder beperkt.

De commissie meent tevens dat de motivering voor het toekennen van de archeologische erfgoedwaarde mager is. De evaluatie van de erfgoedwaarden stelt dat zich 'mogelijk' een vroegmiddeleeuwse wal op het perceel van het provinciehuis bevond. Er zou een archeologisch potentieel zijn, doch dit is beperkt tot de voorkoer aan het François Laurentplein en de binnenplaats. De commissie vraagt daarom deze waarde verder te onderbouwen.

Artikel 2 beschrijft tevens de aanwezige erfgoedkenmerken en –elementen die het te beschermen monument typeren. Wat betreft het exterieur meent de commissie dat de metalen spanten geen bijzondere elementen vormen in de constructie van het provinciehuis aangezien deze behoren tot een na de Eerste Wereldoorlog veelgebruikt type. De commissie merkt tevens op dat een beschrijving van het hekwerk aan het François Laurentplein ontbreekt.

De commissie betreurt tenslotte dat in de beschrijving duidelijk minder aandacht is gegaan naar het interieur ten opzichte van het exterieur. Zo worden bijvoorbeeld de houten binnendeuren en marmeren schouwmantels vermeld, maar niet duidelijk beschreven. De bewaarde kastenwanden in de deputatiezaal, ontworpen door Vaerwyck en Hebbelynck, ontbreken zelfs in de beschrijving. Volgens de commissie zou een beschrijving van de kenmerken van het interieur per ruimte de leesbaarheid van de beschrijving ten goede komen.

4. De beheerdoelstellingen voor het monument zijn opgenomen in artikel 3 van het ministerieel besluit. De commissie ondersteunt de visie dat elke beheersdaad een geïntegreerde en duurzame aanpak vereist, met een afweging van de impact op de volledige site met al zijn componenten. De commissie benadrukt hierbij het belang van het behoud van de interieurafwerking van de representatieve ruimtes.

Volgens de commissie is de vleugel aan de zijde van de Henegouwenstraat, uitgezonderd de hoekpartij aan de Henegouwenstraat en de Gouvernementstraat, minder interessant binnen het gehele complex. Ook de gevels in de Jodenstraat en aan het François Laurentplein zijn volgens de commissie eerder utilitair dan monumentaal. Er is geen directe communicatie of interferentie tussen wandelaar en gebouw mogelijk. Gelet op de relatieve architecturale waarde pleit de commissie voor het opnemen van een beheerdoelstelling die een verregaande transformatie van deze gevels, zeker betreffende de gelijkvloerse verdiepingen, in de toekomst mogelijk maakt. Aanvullend vraagt de commissie een toekomstvisie op te nemen met betrekking tot de voorkoer aan de zijde van het François Laurentplein. Deze is momenteel ruimtelijk weinig gedefinieerd, zonder accent en zonder duidelijke coherente binding.

5. Artikel 4 van het ministerieel besluit bevat de voorschriften voor instandhouding en onderhoud van het te beschermen monument. De commissie kan deze ondersteunen.
6. De commissie ondersteunt tevens de toelatingsplichtige handelingen die in artikel 5 van het beschermingsbesluit worden opgesomd.
7. Tot slot formuleert de commissie nog enkele bemerkingen bij het inhoudelijk dossier:
  - De commissie vindt dat het dossier een zeer goed beeld geeft van de evolutie van de site, met veel historische achtergrondinformatie.
  - De commissie merkt op dat de benaming ‘cirkante zaal’ verwijst naar de aanwezige cirkante tafel in deze ruimte en vraagt om dit te duiden in het inhoudelijk dossier. Ze verwijst hierbij ook naar de herkomst van dit meubilair uit de Gentse meubelfabriek Van den Berghe – Pauvers.
8. Op basis van bovenstaande argumentatie en opmerkingen geeft de commissie een voorwaardelijk gunstig advies voor de voorlopige bescherming als monument van Provinciehuis. De commissie vraagt:
  - de fotoregistratie aan te vullen;
  - de architecturale erfgoedwaarde vanuit een meer architectuurkritische benadering te motiveren en de archeologische erfgoedwaarde verder te onderbouwen;

- de beschrijving van de erfgoedelementen en -kenmerken aan te vullen;
- bij de beheerdoestellingen voor de vleugels aan de Gouvernmentstraat en het François Laurentplein ruimte te laten voor toekomstige transformaties.

Namens de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed,

Michiel Deweirdt

Voorzitter